

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันได้มีพระราชดำรัสไว้ว่า "ประเทศชาติของเราจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญ ผลของการศึกษาอบรมในวันนี้ จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติในวันข้างหน้า" (อ้างถึงใน ไพรัช ธีรพงษ์ , 2539)

สำหรับการพัฒนาประเทศ มีปัจจัยต่างๆ เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนา ปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งก็คือ คน ประเทศจะพัฒนาไปได้ต้องอาศัยคนที่มีคุณภาพ เป็นคนที่มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ มีความรู้ความสามารถ การที่คนจะมีความรู้ความสามารถก็ต้องมีการพัฒนาด้านการศึกษา เป็นที่แน่นอนว่านอกเหนือจากครูแล้ว การสื่อสารก็สามารถถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการศึกษาได้ด้วย โดยทำหน้าที่สอนให้รู้หนังสือ และให้การศึกษาทั่ว ๆ ไป ซึ่งใช้รูปแบบการสื่อสารแบบเผชิญหน้า และนำสื่อมวลชนมาใช้ในการศึกษา (ปรมะ สตะเวทิน , 2539) อย่างไรก็ตาม โลกาภิวัตน์ (Globalization) เช่นในปัจจุบัน ได้มีพัฒนารูปแบบและเครื่องมือการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ราคาถูกลง ขนาดเล็กลง และการพัฒนาของเทคโนโลยีนั้น ๆ ก็ยังเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้บุคคลสามารถติดต่อถึงกันได้โดยไม่จำกัดเวลา และสถานที่ Reddi (1987) กล่าวว่า เทคโนโลยีทางการสื่อสารสมัยใหม่เคยเป็นและจะเป็นวิธีทางลัดจากขั้นตอนการพัฒนาแบบเดิม ๆ ไปสู่สถานะ "สังคมข่าวสาร" ได้เร็วมาก ศักยภาพอันนี้ขึ้นอยู่กับการนำดาวเทียมและคอมพิวเตอร์มาพัฒนาาร่วมกันโดยดาวเทียมมีประสิทธิภาพในการเชื่อมต่อสัญญาณจากหลายจุดบรรจบจวบจวนต่าง ๆ ได้มหาศาล ในต้นทุนต่ำเมื่อเทียบกับวิธีการดั้งเดิมภาคพื้นดิน ช่วยให้การส่งผ่านไปได้รวดเร็ว แน่นนอน และประหยัดประโยชน์ที่ได้รับคือ การได้ส่งข่าวสารทั้งในสังคมก้าวหน้าและล้าหลัง ในสังคมที่พัฒนาแล้ว เทคโนโลยีสมัยใหม่ประกาศให้รู้ว่ายุคสังคมข่าวสารได้มาถึง ขณะที่สังคม ล้าหลัง เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่เป็นสิ่งนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้า ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ สุธี พล

พงษ์ (2532) ที่ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการของการสื่อสารว่า เป็นการพัฒนาสื่อ ตัวกลางหรือเครื่องมือ ที่ให้นำข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยเป็นการแสวงหานวัตกรรมปรับปรุงให้การสื่อสาร สามารถรับส่งและรวบรวมข่าวสาร ซึ่งลดระยะทาง มีความรวดเร็ว ความคงทน ความชัดเจน เพื่อให้กิจกรรมทางการสื่อสารมีความสมบูรณ์แบบขึ้นเรื่อยๆ โดยที่วิวัฒนาการทางเทคโนโลยีการสื่อสาร สามารถแบ่งออกเป็นยุคต่างๆ ดังนี้

เทคโนโลยียุคแรก คือ การสร้างรหัสภาษาพูดและภาษารูปภาพ เมื่อประมาณ 500,000 ปี เครื่องมือสื่อสารในยุคนี้เป็นเครื่องมือที่อยู่ในร่างกายของมนุษย์ ซึ่งทำให้มนุษย์สามารถส่งสารออกมาเป็นรหัสภาษาแทนความหมายในสมอง

เทคโนโลยีในยุคที่สอง คือ การสร้างรหัสภาษาเขียน เริ่มต้นเมื่อประมาณ 5,000 ปีที่แล้วมาเป็นยุคที่มนุษย์สามารถผสมผสานภาษาพูดกับภาษาภาพออกมาเป็นภาษาเขียนเท่ากับเริ่มรหัสภาษาภาพ(ตัวอักษร) ให้กับรหัสเสียง (คำพูด)

เทคโนโลยีในยุคที่สาม คือ การสร้างรหัสภาษาพิมพ์และสื่อมวลชนในคริสต์ศตวรรษที่ 15 ชาวเยอรมันชื่อ กูเตนเบิร์ก ได้ประดิษฐ์ตัวพิมพ์ที่ใช้เรียงเป็นคำ ซึ่งเป็นประโยชน์และสะดวกต่อการผลิตรหัสภาษาคำครั้งละจำนวนมากๆ ในการส่งข่าวสารที่ต้องการออกไปให้คนจำนวนมากได้รับ สิ่งประดิษฐ์ของกูเตนเบิร์กสามารถกระจายข่าวสารและอิทธิพลของภาษาเขียนให้กว้างไกลออกไปได้อย่างรวดเร็ว โดยที่รหัสภาษาพิมพ์สามารถบันทึกเป็นสำเนาลงบนกระดาษหลายๆ ใบส่งกระจายไปได้ไกลเท่าที่เส้นทางคมนาคมจะอำนวยถือเป็นการเริ่มต้นของเทคโนโลยีที่เรียกว่า การสื่อสารมวลชน (Mass Communication)

เทคโนโลยียุคที่สี่ คือ การส่งรหัสทางโทรคมนาคม เริ่มต้นเมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19เมื่อ แซมมวล เอฟ บี มอร์ส (Samuel F.B.Morse) ได้คิดค้นพบวิธีการส่งรหัสมอร์ส (จุดขีดหรือเสียงสั้นเสียงยาวแทนตัวอักษร) ด้วยการส่งสัญญาณพลังไฟฟ้าแม่เหล็กให้วิ่งไปตามสายลวด เริ่มทดลองส่งข่าวสารเป็นครั้งแรกระหว่างเมืองวอชิงตันและบัลติมอร์ส ในปี ค.ศ.1844 เราเรียกเทคโนโลยีนี้ว่า โทรเลข (Telegraph) นับเป็นการปฏิบัติวิวัฒนาการด้านความเร็วของการสื่อสาร

เทคโนโลยียุคที่ห้า เป็นยุคที่คอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทในการสื่อสารของมนุษย์ เป็นเอนกอนันต์ ทำให้วิทยาการต่างๆ ทางด้านการสื่อสารขยายตัวอย่างรวดเร็วได้มีการค้นคิด เทคโนโลยีใหม่ๆ ขึ้นมากมาย เพื่อสนองตอบความต้องการของมนุษย์ในสังคม เช่น การสื่อสารผ่านดาวเทียม การใช้คอมพิวเตอร์กับเครื่องมือการสื่อสารต่างๆ จากเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้สื่อสารของมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างสะดวกเป็นไปอย่างรวดเร็ว เรียกว่า เป็นยุคสังคมข่าวสาร (Information Society)

และปัจจุบันนี้ มนุษย์กำลังอยู่ในยุคที่ห้า แห่งการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร การพัฒนาเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตามกระแสแห่งความต้องการที่จะติดต่อสื่อสารระหว่างกันของมนุษย์ เทคโนโลยีทางด้าน การสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นทางด้านภาพ(Image) เสียง(Voice) หรือทางด้านข้อมูล(Data) ได้รับการพัฒนาให้มนุษย์สามารถเชื่อมโยงติดต่อกันได้อย่างสะดวกรวดเร็วและเป็นเครือข่ายที่ติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วโลก จนเป็นยุคของสารสนเทศ (Information Age) และในยุคปัจจุบันสังคมมนุษย์จัดได้ว่าเป็นสังคมสารสนเทศ (Information Society) ที่นับวันจะมีอัตราการเติบโตขึ้นทุกที ทั้งในด้านขนาดและปริมาณข่าวสารที่ไหลเวียนอยู่ในสังคม(ธวัชชัย พานิชยากรณ์ 2539) ดังนั้น ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารในโลกปัจจุบัน จึงได้รับการยอมรับทั่วไปว่าเป็นกระแสโลกาภิวัตน์ที่สร้างผลกระทบอย่างกว้างขวาง สมควรนำมาพิจารณาเป็นแนวทางสนับสนุนการพัฒนาประเทศเพื่อเร่งรัดการดำเนินงานทางการพัฒนา และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศได้

การนำเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวัน ในชุมชน สังคม ทำให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีและเลือกวิถีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฉะนั้น รูปแบบการศึกษาจึงปรับให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อสนองต่อการเรียนรู้ให้มากที่สุด มีการนำการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video conference) ซึ่งเป็นสื่อสมัยใหม่(New Media) เข้ามาเป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้ส่งสาร หมายถึงผู้สอน กับ ผู้รับสาร หมายถึงผู้เรียน ที่อยู่ห่างไกลให้สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้ ไพรัช ธัชยพงษ์ (2539) ได้วิเคราะห์ถึงข้อดี ข้อด้อย ของสื่อสมัยใหม่ที่ใช้พัฒนาการศึกษา ไว้ว่า ข้อดี คือ ทำให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา โดยเฉพาะชุมชนที่ห่างไกล ลดปัญหาการขาดแคลนครู อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญในบางสาขาวิชาช่วยให้คุณภาพและมาตรฐานการเรียนการสอนดีขึ้น อีกทั้งยังประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปสอน

ของครู ส่วนข้อด้อย คือ การลงทุนครั้งแรกค่อนข้างสูง และขาดความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างกัน รวมทั้งต้องใช้ทรัพยากรในกระบวนการสื่อสารมาก ดังนั้น จึงควรมีการวางแผน เตรียมการและใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่ากับการลงทุน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับการยอมรับ และความพึงพอใจของผู้รับสาร ซึ่งหมายถึง ผู้เรียน เป็นสำคัญ นับได้ว่าเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา และกระบวนการสื่อสารด้วย

และหากจะ เปรียบเทียบ การสื่อสารปกติ กับ การสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ สามารถแสดงได้ดังนี้

	การสื่อสารปกติ	การสื่อสารระบบประชุมทางไกลผ่านจอภาพ
ในขณะทำการสื่อสาร	- ผู้ส่งสาร 1 คน / ผู้รับสาร 1 ห้อง - หากผู้ส่งสารมาก ผู้รับสารมาก ห้องใหญ่ การได้ตอบมีน้อย	- ผู้ส่งสาร 1 คนและอุปกรณ์ / ผู้รับสารมากกว่า 1 ห้อง และ 1 สถานที่ - ผู้รับสารมีมากและหลายสถานที่ สามารถเลือกให้ ผู้รับสารแต่ละแห่งตอบคำถามได้
การเตรียมเนื้อหาเพื่อสื่อสาร	- เนื้อหา / เวลา / ครั้ง - ไม่จำเป็นต้องจัดลำดับอุปกรณ์ - ผู้รับสารเห็นอุปกรณ์ทุกอย่างพร้อมกัน	- เนื้อหาสอดคล้องเทคโนโลยี เตรียมผู้ควบคุม มุมกล้อง ตำแหน่งผู้สอน - เห็นครั้งละอุปกรณ์
การสื่อสารภายในห้อง	- ยืดหยุ่น - ผู้ส่งสารและผู้รับสารสื่อสารทันที - ผู้ส่งสารสามารถสังเกตปฏิบัติการปรับการสอนทันที - ไม่มีการบินที่กการสอนในห้อง - ผู้ส่งสารอธิบายและตอบคำถามในคราวเดียวกัน	- จำกัดเวลาถ่ายทอด (กำหนดไว้แน่นอน) - ผู้ส่งสารรับรู้ปฏิกิริยาจากสื่อทางไกล - ผู้ส่งสารไม่ต้องสื่อสารซ้ำ โดยผู้รับสารสามารถเปิดวิดีโอที่สนใจทบทวนได้ - ผู้ส่งสารนำเทคโนโลยีมาดึงดูดความสนใจ - มีผู้ช่วยสอนคอยตอบคำถาม, ควบคุมห้องเรียน
อุปกรณ์และการจัดห้อง	- รูปแบบมักตายตัว	- เตรียมล่วงหน้า อาจมีสถานที่เฉพาะเพื่อให้ผู้รับสารสะดวกในการเรียนประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย
การถาม-ตอบ	- ทันที - ผู้รับสารพูดคุยกับเพื่อนได้ - ผู้รับสารถามผู้ส่งสารเวลาอื่นได้	- ถาม-ตอบกันผ่านกล้องโทรทัศน์ - นัดเวลา - ผู้ส่งสารมีเวลายากขึ้นในการส่งคำตอบภายหลัง

	การสื่อสารปกติ	การสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ
ภาพประเมินผล	- มอบหมาย ส่งงานสะดวก - ผู้ส่งสารประเมิน ให้คะแนน ด้วยความ คุ้นเคย	- ผู้รับสารส่งงานทางไปรษณีย์ โทรสาร Email - รูปแบบการประเมินออกแบบเฉพาะ

ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้การสื่อสาร ระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพหลายสถาบัน อาทิ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เป็นต้น โดยมหาวิทยาลัยเหล่านี้ ได้นำการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ เข้ามาใช้ในลักษณะเป็นครั้งคราวก่อนในการทดลองเรียน-สอน 2 ทาง เนื่องจากเป็นการเรียน-การสอนผ่านสื่อสมัยใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม ทำให้สถาบันการศึกษาต้องเตรียมความพร้อมและฝึกอบรมแก่บุคลากรเป็นอย่างดี ประกอบกับการจัดเวลาในการสอนของผู้สอนและห้องเรียนที่ไม่ตรงกันด้วย แม้ว่าทางด้านอุปกรณ์การสื่อสารจะพร้อมแล้วก็ตาม

สำหรับในเขตภาคเหนือ ประกอบไปด้วย 16 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา ตาก อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิษณุโลก กำแพงเพชร พิจิตร เพชรบูรณ์ และนครสวรรค์ ขณะเดียวกันจังหวัดต่าง ๆ เหล่านี้ได้อยู่ในเขตความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงให้กับประชาชนให้มากที่สุด ทั้งในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ในส่วนของโครงการกระจายโอกาสและการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษานั้น มีการนำเทคโนโลยีทางการสื่อสารสมัยใหม่อันได้แก่ ระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ เข้ามาช่วยพัฒนาการศึกษา โดยใช้กับจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นโครงการนำร่อง ตั้งแต่ปีพ.ศ.2538 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่ง งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงโครงการจัดตั้งระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ เพื่อพัฒนาการศึกษาสำหรับบัณฑิตศึกษานอกจังหวัดพิษณุโลก ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ขณะที่เริ่มโครงการตั้งแต่ปีการศึกษา 2538 นั้น ยังไม่มีมหาวิทยาลัยแห่งใดดำเนินการอยู่ก่อน ดังนั้น มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงเป็นต้นแบบของการนำสื่อสมัยใหม่มาใช้

พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีการศึกษา และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษานั้น เป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อใช้เทคโนโลยีการสื่อสารขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง
2. ลดปัญหาการขาดแคลนอาจารย์
3. เพื่อให้การศึกษาในส่วนภูมิภาคเป็นไปอย่างมีคุณภาพ นิสิตได้เรียน กับอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิเท่าเทียมกับสถาบันในส่วนกลาง
4. ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางของอาจารย์-ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ที่ จะต้องเดินทางไปสอนที่วิทยาเขตหรือสถาบันในส่วนภูมิภาค

จะเห็นได้ว่าจากวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น สนองตอบต่อนโยบายของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ในเรื่องการกระจายบริการ ด้านการศึกษา โดยการกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงทุกระดับ ทุกพื้นที่ และทุกกลุ่มคน ทั้งใน ระบบและนอกระบบโรงเรียน โดยใช้เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศสมัยใหม่ในการเรียนการสอน และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นโยบายของทบวงมหาวิทยาลัย ในแผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) เกี่ยวกับกลยุทธ์ และมาตรการขยายโอกาสทาง การศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาคโดยกำหนดให้มีการจัดตั้งวิทยาเขตสารสนเทศ (IT Campus) และนำ ระบบการศึกษาทางไกลที่ใช้สื่อสมัยใหม่มาเชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารซึ่งอยู่คนละสถานที่ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาเดียวกัน อีกด้วย สอดคล้องกับความคิดเห็นของ เสถียร เขยประทับ (2526) ที่ได้กล่าวถึงการศึกษากับการพัฒนาประเทศ ไว้ว่า ประเทศที่กำลัง พัฒนานั้น จะต้องรีบเร่งพัฒนาไม่ปล่อยให้ประชาชนมีคุณภาพต่ำดังที่เป็นอยู่ โดยจะต้องพัฒนา ประชาชนให้กระตือรือร้นรอบรู้ข่าวสาร และจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องเร่งการไหลของข่าวสาร โดยให้ประชาชนมีการศึกษา สามารถอ่านออกเขียนได้ และความชำนาญด้านเทคนิคอย่างเพียงพอ

โอกาสนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ ระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ การรับรู้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้รับสารกลุ่ม เป้าหมาย ที่ได้รับการสื่อสารผ่านระบบนี้มาแล้ว เพื่อจะได้นำผลของการวิจัยไปเป็นแนวทางใน การวางแผนการพัฒนาการจัดระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ ให้สอดคล้องและเหมาะสม

กับผู้รับสาร อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งอยู่ห่างไกลกันให้สามารถติดต่อถึงกันได้ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในวงการศึกษา เพื่อจัดปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษา การขาดแคลนอาจารย์ผู้สอน ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปสอน ทั้งยังช่วยแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศได้ ภายใต้กรอบของสถาบันการศึกษาอื่นๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และความพึงพอใจในการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ ของผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และความพึงพอใจในการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ ของผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ กับ การรับรู้ประโยชน์ ของผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ กับความพึงพอใจในการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ ของผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ กับ ความพึงพอใจในการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ ของผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นิสิตกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และความพึงพอใจในการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพแตกต่างกัน
2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพของผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ของผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย

3. การรับรู้ประโยชน์จากการประชุมทางไกลผ่านจอภาพของผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ

4. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ ของผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ การรับรู้ประโยชน์ และความพึงพอใจในการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพของนิสิตระดับปริญญาโท ชั้นปีที่ 1 และ 2 ของมหาวิทยาลัยนเรศวร หน่วยสอนที่จังหวัดพิษณุโลก และหน่วยสอนจังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปีการศึกษา 2540

นิยามศัพท์

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร หมายถึง การแสดงออกของผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย ในการรับข่าวสารจากสื่อ ได้แก่ สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ที่สถาบันการศึกษาได้ดำเนินการขึ้นมา โดยพิจารณาในแง่ความบ่อยครั้งของการเปิดรับ

สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่ดำเนินการหรือเกี่ยวข้องกับการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ ทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ เพื่อนร่วมชั้นเรียน และบุคคลในครอบครัว

สื่อเฉพาะกิจ หมายถึง ป้ายประชาสัมพันธ์-ป้ายประกาศ เอกสารเผยแพร่-แผ่นพับ-ใบปลิว โปสเตอร์ จุลสาร-วารสาร การจัดอบรม นิทรรศการ

การรับรู้ประโยชน์ หมายถึง ความสามารถของผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายที่จะรับรู้ประโยชน์ของการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ จากสถานการณ์จริง ประสบการณ์จริง ในบริบทของการเรียนการสอน ทั้งการได้เห็น การได้ยิน และการปฏิบัติ จนเกิด

ความเข้าใจ และทราบว่ามีลักษณะอย่างไร หรือแปลความหมายให้กับตนเองในด้านลบ หรือด้านบวกได้ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายจะรับรู้ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การรับรู้ต่อกิจกรรมองค์ประกอบของการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ ซึ่งมีความแตกต่างจากการสื่อสารปกติ ในด้านผู้ส่งสาร เนื้อหา สื่อ ผู้รับสาร และการมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร

2. การรับรู้ประโยชน์ของการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ ได้แก่

- การใช้เทคโนโลยีขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึง
- ลดปัญหาการขาดแคลนอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญ
- ผู้รับสารได้รับความรู้ อย่างเท่าเทียมกันและมีคุณภาพ
- ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายของผู้ส่งสารที่ต้องเดินทางไปสอนและค่าใช้จ่ายของผู้รับสารที่ต้องเดินทางมาเรียน

ความพึงพอใจในการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ หมายถึง ระดับของความคิดเห็นในทางบวก ของผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ ว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้ โดยมีตัวแปรในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ความพึงพอใจในสภาพของการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร เนื้อหา สื่อ ผู้รับสาร การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร (Interactive)

2. ความพึงพอใจในประโยชน์ของการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ ที่สัมพันธ์กับตัวของผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายเอง ได้แก่

- การใช้เทคโนโลยีขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึง
- ลดปัญหาการขาดแคลนอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญ
- ผู้รับสารได้รับความรู้ อย่างเท่าเทียมกันและมีคุณภาพ
- ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายของผู้ส่งสารที่ต้องเดินทางไปสอนและค่าใช้จ่ายของผู้รับสารที่ต้องเดินทางมาเรียน

การสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ หมายถึง การสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ซึ่งอยู่ห่างไกลกันคนละสถานที่ โดยใช้คลื่นสัญญาณดาวเทียม และมีอุปกรณ์ต่างๆ ของการประชุมทางไกลผ่านจอภาพเป็นช่องทางให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถได้ยินเสียง มองเห็นภาพหรือข้อมูลต่าง ๆ จากจอโทรทัศน์ ตลอดจนสามารถสนทนาโต้ตอบกันได้ทันทีเหมือนร่วมวงสนทนาในห้องเดียวกัน และในที่นี่จะให้การสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนของมหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลกกับจังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับศึกษาวิจัย

ผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย หมายถึง นิสิตระดับปริญญาโทในจังหวัดภาคเหนือ ซึ่งได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีการใช้การสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพในหลักสูตร ประจำปีการศึกษา 2540

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้รับสาร
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติการสื่อสารระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ ของหน่วยงานอื่นๆ ที่อยู่ห่างไกลกัน และประสบปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ผู้สอน-ผู้เชี่ยวชาญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบความคิดในการวิจัย (Conceptual Frame Work)

